

VIIRIÄISKOIRIEN ROTUKOHTAINEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2020 -2024

Hyväksytty Suomen Spanieliliitto ry:n kokouksessa xx.xx.2020

Hyväksytty Jalostustieteellisen toimikunnan kokouksessa xx.xx.2020

Sisällysluettelo	
1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	3
2.1 Rodun alkuperä	3
2.2 Viiriäiskoiran historia Suomessa	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4. RODUN NYKYTILANNE	6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	7
4.1.1. Jalostukseen käytetyt urokset vuosina 2010 – 2019	9
4.1.2. Jalostukseen käytetyt nartut vuosina 2010 – 2019	9
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	10
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta	10
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	10
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	10
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	14
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista	14
4.3. Terveys ja lisääntyminen	15
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytettävät sairaudet	15
4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet	18
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	20
4.3.4 Lisääntyminen	24
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	24
4.4. Ulkomuoto	24
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	26
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	27
6.1 Jalostuksen tavoitteet	27
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	27
6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet	28
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	28
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	29
7. LÄHTEET	29

1. YHTEENVETO

Viiriäiskoira on Suomessa edelleen harvalukuinen. Tämä asettaa haasteita viiriäiskoiran jalostukselle sekä järjestö- ja koetoiminnalle. Tavoitteena on, että rotu kasvaa maltillisella tavalla, jalostushaasteet huomioiden ja tuontia kannustamalla. Viiriäiskoira on ensisijaisesti pienriistan metsästyksen käytettävä metsästyskoira, kuitenkin hyvin kotioloihinkin soveltuva. Viiriäiskoirien oma rotukohtainen koetoiminta käynnistyi v. 2012.

Koetoiminnan avulla halutaan kartoittaa viiriäiskoirien metsästysominaisuuksia sekä ohjata jalostusta niin, että viiriäiskoira säilyy monipuolisena metsästyskoirana myös tulevaisuudessa.

Tämä on viiriäiskoiran toinen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO), edellinen oli voimassa xx.xx.2020-xx.xx-20xx. Jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on dokumentoida rodun nykytilanne Suomessa, antaa tietoa rodusta ja sen jalostuksesta sitä harrastaville, sekä laatia pitkän tähtäimen suunnitelma rodun jalostukseen Suomessa. Suomen viiriäiskoirapopulaation terveydentilaa selvitettiin vuonna 2020 terveystarkastuksen avulla.

Kaiken jalostuksen perustana on kasvattaa käyttööminaisuuksiltaan rodunmukaisia yksilöitä, jotka ovat luonteeltaan ja terveydeltään ensiluokkaisia. Viiriäiskoiran jalostuksessa käyttööminaisuuksia on painotettu, ja siksi rotu on ulkomuodoltaan vaihteleva. Myös jatkossa käyttööminaisuuksien tulisi olla painopisteenä jalostuksessa.

Tärkeä tavoite rodun hyvinvoinnin ja terveyden kannalta on saada rotu mukaan PEVISAan. Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on tarkoitettu nykyisille ja tuleville kasvattajille sekä kaikille rodusta kiinnostuneille. Siihen on pyritty kuvaamaan olemassa oleva tieto rodusta; taustoista, nykytilasta, terveydestä ja tietenkin jalostuksesta. Suomessa rodun jalostuksessa käytettävä populaatio on hyvin pieni. Yksi jalostuksen tavoiteohjelman tärkeistä tavoitteista on saada rodun harrastajat tiedostamaan rodun tulevaisuuden uhat ja mahdollisuudet. Jalostustyössä on pyrittävä säilyttämään rodun terveys, hyvinvointi sekä monimuotoisuus mahdollisimman laajan geenipohjan avulla.

Vastuu rodun jalostuksessa on rotujärjestöllä, rotuyhdistyksellä sekä luonnollisesti kasvattajilla. Rotuyhdistys pyrkii tavoittamaan rotua harrastavat, rekrytoimaan heitä jäsenikseen, järjestämään koulutustilaisuuksia, tiedottamaan rodusta ja sen jalostuksesta jäsenilleen. Seuraavan jalostuksen tavoiteohjelman laadinnassa arvioidaan jälleen rodun tilaa Suomessa. Sen perusteella suunnitellaan seuraavat toimenpiteet ja laaditaan uusi jalostuksen tavoiteohjelma.

2. RODUN TAUSTA

2.1 Rodun alkuperä

Metsästyksestä kertovan kirjallisuuden perusteella tiedetään, että nykyisen viiriäiskoiran kaltaisia koiria on ollut olemassa vuosisatoja, ja niitä on käytetty riistan ylösajamiseen. Nimellä ”wachtelhund” on historiallinen alkuperä. Jo monta vuosisataa sitten viiriäiskoirien kaltaisia koiria, nimeltään ”wachtelhund”, käytettiin pienriistan ja peltokanalintujen mm. viiriäisten metsästyksen.

Viiriäiskoiran järjestäytyneet kasvatus alkoi 1800-1900-lukujen vaihteessa, jolloin Saksassa oli voimakas kansallisromanttinen aikakausi. Tuolloin haluttiin säilyttää ja elvyttää vanhoja Saksalaisia perinteitä, myös mm. saksalaisia koirarotuja. Etelä-Saksasta ja Itävallasta kerättiin 1800-luvun lopussa koiria, joilla oli ominaisuuksia, jotka kuvattiin vanhassa viiriäiskoirassa. Koiraa oli kuvattu, ja siitä oli kirjoitettu jo 1200luvulla. Viime vuosisadan alussa käytettävänä oli 11 koiraa jotka täyttivät vanhalle rodulle asetetut vaatimukset. Nämä 11 koiraa ovat rodun perusta. Vuoteen 1921 asti

jalostukseen otettiin mukaan koiria, joilla oli viiriäiskoirille tyypillisiä ominaisuuksia. Sen jälkeen rotukirja suljettiin. Rodun kantaisä oli Lord Augusta, joka oli peräisin Staufenbergistä Saksan Ylä-Baijerista. Sillä astutettiin muutamia sopivia narttuja, joista alkoi puhdasrotuisten viiriäiskoirien jalostus. Aluksi kasvatettiin vain ruskeita (joskus valkoisin merkein) ja valkoruskeita koiria, jälkimmäisillä saattoi olla pienet punaruskeat merkit päässä ja raajoissa. Narttu Baby auf der Schanze toi rotuun värin ruskeapäistärikkö. Rudolf Friess, joka vaikutti viiriäiskoirien jalostukseen vuosikymmenten ajan, aloitti ruskeiden ja päistärikköjen koirien erillisen väreihin perustuvan jalostuksen. Kummankin värikannan huolellisesti suunnitelluilla astutuksilla hän onnistui yllättävän hyvin välttämään pienen geenipoolin aiheuttamat haasteet sisäsiitosten suhteen.

Eri värikantojen eriyttäminen oli järkevää myös siksi, että koirien ominaisuudet poikkesivat hieman toisistaan. Metsästettäessä ruskeat koirat olivat lähihakuisia, kun taas ruskeapäistärikköt olivat laajahakuisia ja jäljestykseen erityisen soveltuvia. Nykyään nämä erot eivät enää ole merkittäviä eri värien välillä, koska aikojen kuluessa erivärisiä koiria on käytetty keskenään jalostukseen. Väriyyppien välinen jalostuksen salliminen levensi jalostuspohjaa. Kuitenkin yleisesti ottaen rodussa on edelleen olemassa nämä kaksi eri tyyppiä ja linjaa. Suomessa ei ole kieltoa jalostaa erivärisiä koiria keskenään, eikä sitä käytännössä huomioida jalostuksessa, pääpainon ollessa koirien metsästysominaisuuksissa. Viiriäiskoiria kasvatetaan ainoastaan metsästäjille ylösajaviksi ja monipuolisiksi metsästyskoiriksi.

2.2 Viiriäiskoiran historia Suomessa

Tiettävästi ensimmäinen viiriäiskoira tuotiin Suomeen vuonna 1984. Tällöin Ruotsista tuotiin ruskea uros, Jack (SF19829C/84), jota ei ole käytetty jalostukseen.

Vuonna 1987 Ruotsista tuotiin sisarukset Cilla ja Cita. Cillaa ei ole käytetty jalostukseen, mutta Citalla on ollut kaksi pentuetta. Ensimmäinen paritus oli Saksasta 1990 tuodun uroksen Mirko vom Fürstenweiher kanssa. Pentueessa oli 7 pentua. Toinen paritus oli ensimmäisessä pentueessa syntyneen Atte-uroksen kanssa. Tällöin syntyi ainoastaan yksi narttu-pentue. Citan ensimmäisessä pentueessa syntynyt Annu-narttu paritettiin myös veljensä Atten kanssa. Annun pentueessa oli 8 pentua. Citaa ja sen jälkeläisiä ei ole käytetty jalostukseen tämän enempää.

Vuonna 1993 Ruotsista tuotiin viiriäiskoiranarttu Ljungkullens Terra. Terra paritettiin vain kerran, ruotsalaisen koiran kanssa, Sippolas Cerberus. Pentueessa oli 9 pentua. Näitä ei ole käytetty jalostukseen. Suomessa syntyneitä viiriäiskoiria ei tähän päivään mennessä ole käytetty siitokseen muita kuin Atte ja Annu, vuonna 1993 sekä Atte ja emänsä Cita vuonna 1994. Kaikki Suomessa vuoden 2009 loppuun mennessä syntyneet pentueet olivat tuontikoirista. Vuosina 2010-2012 on syntynyt 10 pentuetta, joista neljästä parituksessa yhdistelmien toinen koira on ollut Suomessa syntynyt.

Taulukko tuontikoirista. Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Rek.numero	Sukupuoli	Nimi	Väri	Synt. vuosi	WACH-M	WACH	Näyttelytulos	Pentueet
FI44028/19	uros	VALLMOÄNGENS SVEIN	ruskea	2019				
FI41597/19	uros	EKEPILENS OAK	ruskea	2019				
FI45902/19	uros	CALLE VOM WIENBERG	ruskea	2019				
FI39638/19	uros	PSYOPS BLASER	ruskea	2019				
FI54771/19	narttu	EEVI VOM WISENTWALD	ruskea	2019				
FI45739/19	uros	LATE GLUCHY BÓR	ruskea	2019			SERT	
FI34440/19	uros	TOLVSIÖ'S GASTON	ruskea päistärökkö	2019				
FI26468/19	narttu	EIBE VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	ruskea	2019				
FI20776/19	uros	LOCKFÄGELNS TRINCULO	ruskea päistärökkö	2019				
FI38553/19	uros	WOLLE VOM RÄBERSPRING	punainen	2018				
FI20438/19	uros	FINN VON RUSTENS	ruskea päistärökkö	2018				
FI12536/19	uros	CONGRATZ LADDES STOLLE-JOCKE	ruskea	2018		NUO 1		
FI29912/19	uros	BEN VOM BERNSTEINAUGE	ruskea	2018		NUO 3		
FI38000/19	narttu	BIRKA VOM BERNSTEINAUGE	ruskea päistärökkö	2018				
FI11558/19	uros	ANDRUMMETS PNA SPEYSIDE	ruskea	2018		NUO 3	EH	
FI46759/18	uros	LEO VOM LAUTESTROM	punainen	2018				
FI41737/18	uros	LORD VOM LAUTESTROM	ruskea	2018		NUO 0	SERT	
FI35608/18	narttu	CEDRA Z CZAROWNEJ KNIEI	ruskea	2018			CACIB	
FI27218/19	uros	LORD VOM LUPITZSCHILF	ruskea	2018		NUO 3		
FI11697/19	narttu	MERLE VOM LAUERHOLZ	ruskea	2017		NUO 0	H	
FI45845/19	uros	CONNOR VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	ruskea	2017				
FI41890/17	uros	HOLLYOAKS XERXES	valkoinen-ruskea	2017				
FI56097/17	uros	RISTO VOM JUNKERNHOF	ruskea tan merkein	2017		NUO 0	SERT	
FI43143/17	narttu	WACHTELTORPETS GRIZLA	ruskea	2017	WACH-M 1	NUO 0		
FI11124/18	narttu	HEIDRUN VOM EBERSBURGER HOLZ	ruskea päistärökkö	2017			SERT	1
FI51491/17	uros	HERBERT VOM EBERSBURGER HOLZ		2017				
FI21749/18	uros	WACHTEL JEGEREN'S TIMOKO	ruskea	2017				
FI37130/17	narttu	SKIREN GÄRDENS DEMI	ruskea	2017	WACH-M 0			
FI42955/18	uros	BASCO VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	ruskea	2017		NUO 0	SERT	
FI24739/17	narttu	FIONA VOM THELEHAUS	ruskea päistärökkö	2016				
FI20299/17	narttu	BALBINA Z CZAROWNEJ KNIEI	ruskea	2016			ERI	
FI20295/17	narttu	BERTTA Z CZAROWNEJ KNIEI	ruskea	2016				
FI15678/17	narttu	SOCKE VOM REBÄCKER	ruskea	2016				
FI18076/19	uros	TINGSHÄLLENS VIDE	ruskea	2016	WACH-M 1	AVO 1		
FI42235/17	narttu	DALAJÄNTANS ASTA	ruskea	2016			EH	
FI54869/16	narttu	AURIKA VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	ruskea	2016		NUO 0	SERT	2
FI22094/16	uros	SÖDRA GAMLAS CAPO	ruskea	2016	WACH-M 1		SERT	
FI21523/18	narttu	PIA II VOM DREIANNEN	ruskea	2015				2
FI44225/15	uros	ALBATROS	punainen	2014		NUO 0		
FI15005/15	narttu	NUSS AUS DER MEUTE	ruskea päistärökkö	2014	WACH-M 0	NUO 0	FI MVA	1
FI49404/15	uros	BROMSKOGENS ECCO	ruskea	2014			CACIB	
FI52124/14	uros	ADOR Z CZAROWNEJ KNIEI	ruskea	2014				
FI52128/14	uros	AGUS Z CZAROWNEJ KNIEI	ruskea	2014		ALO 3	EH	2
FI43386/14	uros	WACHTELMANS DANNY	punainen	2014				
FI43148/14	uros	WACHTELMANS DINGO	punainen	2014		NUO 3	EH	
FI32271/15	uros	STOLPARÖDS GERI	ruskea	2014			H	
FI13278/16	uros	STOLPARÖDS GORDON GECCO	ruskea	2014				
FI30544/14	uros	CONGRATZ OG HEROS ODEN	ruskea	2014		NUO 3	VASERT	1
FI35027/14	narttu	ILZE ANY-BON	punainen	2014		NUO 3	ERI	2
FI31440/14	narttu	IXA ANY-BON	ruskea päistärökkö	2014				
FI52409/13	uros	MIGHTY FOX GENZO	ruskea	2013		ALO 0	EH	
FI47343/13	narttu	RISLYCKEHÖJDEN FIA	ruskea	2013				
FI52171/13	narttu	RISLYCKEHÖJDEN FLAXI	ruskea	2013			ERI	
FI47539/13	narttu	CARL-HERMANS ÄDEZZA-LOWA	ruskea	2013				
FI34434/13	narttu	BROMSKOGENS CARO	ruskea	2013				
FI36275/13	uros	KLEO VOM HINTERBACH	ruskea	2013			SERT	
FI29872/13	uros	XENO VOM TROMMELBERG	ruskea	2012				
FI16648/13	uros	STAWASKOGENS SCOTT	ruskea päistärökkö	2012				
FI46075/13	narttu	CARL-HERMANS WINNY	ruskea	2012			SERT	
FI59301/12	uros	YORIK VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	punainen	2012			VASERT	2
FI22304/12	uros	WACHTELTORPETS CUYO	ruskea	2012	WACH-M 0	ALO 0	SERT	1
FI34928/11	narttu	TARA	ruskea	2011		NUO 3	CACIB	
† FI16701/11	uros	BROMSKOGENS BOSSE		2010				
FI12016/11	narttu	EHRENHOFERS IZZA	ruskea	2010			CACIB	
FI11473/11	uros	JAKTBÄCKENS HECTOR	ruskea	2010				
FI50207/10	uros	JAKTBÄCKENS HERO	ruskea	2010				
FI50108/10	uros	JAKTBÄCKENS HUNTER	ruskea	2010				
FI16551/13	narttu	XENDI VOM SPITTERGRUND	ruskea päistärökkö	2010				3
FI45816/15	narttu	JAKTLÄGANS CORONA	ruskea päistärökkö	2010				
FI22249/10	uros	VIIJÄGARENS ATLAS	ruskea	2010			EH	
FI21441/10	narttu	TIMJAN	ruskea	2010	WACH-M 0	ALO 3	FI MVA	3
FI15337/10	narttu	BJÖRSTORPS DAFFY	ruskea päistärökkö	2009			ERI	1
FI12135/10	narttu	JAKTBÄCKENS GNISTA	ruskea	2009		ALO -	C.I.B	
FI46994/10	uros	IGELMYRANS BACCO	ruskea	2009	WACH-M 1	ALO 3	EH	1

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Rotujärjestö on 1964 perustettu Suomen Spanieliliitto ry, jolla on jäseninä 25 yhdistystä. Rotujärjestössä ei ole henkilöjäseniä. SSL alaiset rodut ovat amerikanvesispanieli, barbet, clumberinspanieli, fieldspanieli, irlanninvesispanieli, kooikerhondje, sussexinspanieli, viiriäiskoira sekä wetterhoun.

Vuonna 2008 rodulle on perustettu oma rotuyhdistys, Suomen Viiriäiskoirakerho ry. Se hyväksyttiin Suomen Spanieliliitto ry:n jäseneksi rotujärjestön kevätkokouksessa 22.3.2009. Rotuyhdistyksen jäsenmäärä on vuoden 2018 lopussa 64 henkilöä. Spanieliliitto vastaa alaistensa rotujen jalostuksesta. Rotuyhdistyksen kokous valitsee jalostustoimikunnan. Esityksen kokoonpanosta tekee vuosittain kokoontuva jäsenkokous. Jalostustoimikunnassa toimivilla henkilöillä tulee olla hyvä rodun ja Suomessa olevan kannan tuntemus, heidän täytyy omata riittävä tieto perinnöllisyydestä ja pyrkiä omassa kasvatustoiminnassaan noudattamaan tavoiteohjelmaa. Viiriäiskoirakerhon jalostustoimikuntaan nimetään vuosittain 2-4 henkilöä.

4. RODUN NYKYTILANNE

Rodun sukusiitosaste ei nykytilassa ole liian korkea, sillä korkein sukusiitosaste oli tähän mennessä vuonna 2018 kun se oli 3,7. Koska rodun jalostukseen käytettyjen koirien sukutaulut ovat KoiraNetissä lyhyitä (tuontikoiria), on sukusiitosaste todellisuudessa korkeampi. Pienilukuisissa roduissa suositeltava yläraja yksittäisen koiran jälkeläismäärälle on 2-3 pentuetta tai 5 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Tämän mukaan viiriäiskoiran osalta pentumäärä olisi 6 pentua, ts. yksi pentue. Rotuyhdistyksen suositus kasvattajille on maksimissaan kaksi pentuetta koiraa kohti ja saman yhdistelmän toistoa ei suositella.

Muutamia koiria on käytetty turhan paljon populaation kokoon nähden. Kaiken lisäksi samaa yhdistelmää on toistettu. Rotvältans Karo ja Ebony on paritettu kaksi kertaa, jälkeläisiä on 17 kpl. Ebonyn toisessa pentueessa syntynyt Walle ja saksantuonti Gina vom Garteneden on myös käytetty kaksi kertaa, vuosina 2011 ja 2012. Pentuja on 12 kpl rekisterissä. Näillä kahdella on myös kolmas pentue joka on EJ-rekisterissä, pentuja tässä oli 7 kpl.

Koiran jälkeläisten käytöllä on suurempi vaikutus populaatioon kuin sen omien jälkeläisten määrä. Vaikka koiralla olisi suuri määrä jälkeläisiä, sen vaikutus kantaan jää pieneksi, jos nämä jälkeläiset eivät lisäänty. Suositeltava yläraja toisen polven jälkeläismäärälle on kaksi kertaa niin suuri kuin ensimmäisen polven jälkeläisissä, ts. viiriäiskoiran osalta tämä tarkoittaa 12 pennunpentua. Ebonyn toisen polven jälkeläismäärä on 17 pentua; Wallen 12 pentua ja Samin 4 pentua. Viiriäiskoirakerho pyrkii **ohjaamaan** kasvattajia rodun geenipohjan laadukkaaseen käyttöön. Jalostusyhdistelmän tulee täyttää kerhon asettamat kriteerit, jotka ovat linjassa PEVISAn kanssa, jotta pentue voi saada kerhon suosituksen.

Rodun alkuaikoina Suomessa, 1980-luvulla, yksi uros paritettiin emänsä ja siskonsa kanssa. Näistä parituksista syntyneitä pentuja ei kuitenkaan koskaan käytetty jalostukseen, joten näillä sukulaisparituksilla ei ollut vaikutusta kantaan.

Viiriäiskoiran jalostuspohjaa kaventaa etenkin yksittäisen koiran liiallinen käyttö, paritustoistot ja Suomessa olevien sukulinjojen vähyys. Rodun kokonaismäärä maailmalla on kuitenkin suuri, joten rodun jalostuspohjaa Suomessa on mahdollista monipuolistaa tuomalla koiria ulkomailta sellaisista sukuhaaroista, joita ei ennestään Suomessa ole.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Suomessa populaatio on pieni mutta kasvussa. Kasvu on sopivan maltillista. Rodun syntymaassa Saksassa rotu on yleinen. Saksassa rekisteröidään noin 600 koiraa vuosittain. Vuonna 2009 Ruotsissa rekisteröitiin ensimmäistä kertaa enemmän (575 kpl) viiriäiskoiria kuin Saksassa (546 kpl).

Suomessa on viimeisen kymmenen vuoden (v. 2010-2019) aikana syntynyt 241 kpl (34 pentuetta) rekisteröityä viiriäiskoiraa. Viimeisen kymmenen vuoden rekisteröinnistä 78 kpl eli 32% on ollut tuontikoiria. Keskimääräinen pentuekoko on ollut 7,1.

Vuosittain syntyvien pentujen määrä on viimeisen viiden vuoden aikana noussut. Odotettavissa on että tulevien vuosien aikana tulee syntymään useampia pentueita vuosittain, kasvavan kysynnän tuloksena. Suomessa populaatio on pieni mutta rotuyhdistys on saanut lukuisia kyselyitä ja yhteydenottoja rotun hankkimista harkitsevilta. Viiriäiskoiran suosio perustuu sen monipuolisuuteen, erinomaisiin metsästysominaisuuksiin, käytännölliseen fyysiseen kokoon ja ystävälliseen perhekoiran luonteeseen.

Taulukko syntyneistä pentueista 2010-2019. Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pentueet	5	3	2	5	3	4	2	5	1	4

Taulukko syntyneistä pennuista 1980 - 2019. Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä sekä edellinen JTO. Suomessa on rekisteröity yhteensä 316 kpl pentua vuosina 1980-2019, ja 124 tuontia vuosina 1988-2019. Viimeisen viiden vuoden aikana on syntynyt 133 pentua Suomessa.

vuosi	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
kpl	7	4	1	3	5	4	2	3	2	2	9

vuosi	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
kpl	2	1	9	1	9	2	3	2	1	0	2

vuosi	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kpl	2	2	7	15	12	11	7	12	21	19	35

vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
kpl	9	24	21	44	18	22	28

Saksan ja Ruotsin rekisteröinnit 2000 – 2019

Maa	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Saksa	660	697	711	941	833	731	652	616	662	546
Ruotsi	333	360	450	426	502	597	585	379	530	575
Maa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Saksa	699	577	578	556	642	564	590	604	569	
Ruotsi	503	403	328	357	354	360	444	364	455	423

Jalostustilasto kymmenen vuoden ajalta. Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Lähde SKL jalostustietojärjestelmä: https://jalostus.kennelliitto.fi/fmJalostustilastot.aspx?R=104&Lang=fi										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	28	22	18	44	21	24	9	34	3	22
Tuonnit	9	10	12	9	1	13	6	5	1	9
Rekisteröinnit yht.	37	32	30	53	22	37	15	39	4	31
Pentueet	5	3	2	5	3	4	2	5	1	4
Pentuekoko	5,6	7,3	9	8,8	7	6	4,5	6,8	3	5,5
Kasvattajat	5	3	2	4	3	4	2	5	1	4
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	4	3	2	5	3	4	2	4	1	4
- kotimaiset		2		3	1	2	1	2	1	1
- tuonnit	2	1	1	1	2	1		1		
- ulkomaiset	2	0	1	1	0	1	1	1	0	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 7 kk	6 v 1 kk	3 v 1 kk	5 v 9 kk	4 v 11 kk	3 v 9 kk	3 v 4 kk	3 v 11 kk	3 v 9 kk	5 v 6 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	5	3	2	5	3	4	2	5	1	4
- kotimaiset	2		1	2	2					
- tuonnit	3	3	1	3	1	4	2	5	1	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	2 v 6 kk	3 v 2 kk	4 v 7 kk	4 v 11 kk	4 v 11 kk	2 v 6 kk	3 v 11 kk	4 v 9 kk	2 v 10 kk
Isoisät	9	6	4	10	5	8	4	9	2	8
Isoäidit	9	6	4	10	5	8	4	8	2	8
Sukusiitosprosentti	0,46 %	3,70 %	0,00 %	0,69 %	2,53 %	1,11 %	0,00 %	0,41 %	0,00 %	0,07 %
Vuositalasto - jalostuspohja										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi										
- pentueet	5	3	2	5	3	4	2	5	1	4
- jalostukseen käytetyt eri urokset	4	3	2	5	3	4	2	4	1	4
- jalostukseen käytetyt eri nartut	5	3	2	5	3	4	2	5	1	4
- isät/emät	0,8	1	1	1	1	1	1	0,8	1	1
- tehollinen populaatio	6 (60%)	4 (67%)	3 (75%)	7 (70%)	4 (67%)	5 (62%)	3 (75%)	6 (60%)	1 (50%)	5 (62%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	12 %	14 %	11 %	10 %	33 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	12 %	0 %	10 %	7 %	13 %	17 %	0 %	22 %	25 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	15	13	14	14	14	12	12	11	6	6
- jalostukseen käytetyt eri urokset	12	12	12	11	11	9	10	9	6	6
- jalostukseen käytetyt eri nartut	11	10	9	9	11	9	11	10	6	5
- isät/emät	1,09	1,2	1,33	1,22	1	1	0,91	0,9	1	1,2
- tehollinen populaatio	15 (50%)	14 (54%)	13 (46%)	13 (46%)	15 (54%)	12 (50%)	14 (58%)	13 (59%)	8 (67%)	7 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	3 %	5 %	9 %	11 %	16 %	22 %	30 %	35 %
- nartuista käytetty jalostukseen	6 %	8 %	9 %	11 %	8 %	11 %	14 %	20 %	34 %	37 %

Sukusiitosaste/Sukusiitosprosentti

Sukusiitosprosentti on matemaattinen arvio, joka kuvaa yksilön mahdollisuutta periä esivanhempiansa identtisiä geenejä vanhemmiltaan. Rodussa esiintyvät yksilöiden korkeat sukusiitoskertoimet kertovat perinnöllisen vaihtelun katoamisesta, sillä geenien lokukset yhdenmukaistuvat sukusiitosasteen kasvaessa. Koko rodun vuosittaisille sukupolville lasketun sukusiitoskertoimen voimakas kasvu saattaa olla hälytys tulevista hankaluuksista erityisesti, jos kasvu liittyy muihin ongelmiin tuoviin tekijöihin, kuten pieneen populaatiokokoon ja rajoittuneeseen geenivaihtoon. Sukusiitoskertoimen laskemisessa voidaan käyttää viiden polven sukutaulutietoja, mikäli halutaan ainoastaan vertailla sukusiitoskertoimen kasvua vuositasolla. Kymmenen tai useamman sukupolven sukutaulu kertoo kuitenkin enemmän todellisesta sukusiitosasteesta.

Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuutta. Tehollinen populaatiokoko on sitä pienempi, mitä pienempää osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin sen keskimääräinen sukusiitosaste nousee. Näin monia geenejä menetetään populaatiosta, mikä kaventaa jalostuspohjaa peruuttamattomasti. Tämä alentaa populaation vastustuskykyä erilaisia uhkatekijöitä, kuten perinnöllisiä sairauksia, vastaan. Sukusiitosyhdistelmiin sovelletaan Suomen Kennelliiton yleisiä ohjeita. Tällöin syntyvän pentueen sukusiitosasteen ei tulisi ylittää 6,25 % 4 sukupolvella laskettuna.

4.1.1. Jalostukseen käytetyt urokset vuosina 2010 – 2019

	UROS	Synt.vuosi	Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa
1	BROZHUNTERS DEAR DOUGLAS	2013	2	16	1
2	AGUS Z CZAROWNEJ KNIEI	2014	2	14	0
3	YORIK VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	2012	2	12	0
4	FI MVA REMU	2011	1	10	0
5	CONGRATZ OG HEROS ODEN	2014	1	9	0
6	IGELMYRANS BACCO	2009	1	8	0
7	WACHTELTORPETS CUYO	2012	1	6	0
8	WACHTELBACKENS APOLLON	2010	1	6	0
9	WACHTELBACKENS ADONIS	2010	1	3	0
11	KNESTORPS KALLE	2011	1	5	0
12	WACHTELBACKENS ADONIS	2010	1	3	0

4.1.2 Jalostukseen käytetyt nartut vuosina 2010-2019

	NARTTU	Synt.vuosi	Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa
1	XENDI VOM SPITTERGRUND	2010	3	22	3
2	AURIKA VOM HOPFENHOF IM GOLDENEN GRUND	2016	2	22	0
3	ILZE ANY-BON	2014	2	20	1
4	ASTA	2014	2	19	0
5	TIMJAN	2010	3	16	16
6	MEYA	2008	2	15	0
7	PIA II VOM DREIANNEN	2015	2	11	0
8	HEIDRUN VOM EBERSBURGER HOLZ	2017	1	7	0
9	FINNFAJTER AGNES	2010	1	6	0
10	NUSS AUS DER MEUTE	2014	1	6	0
11	BJÖRSTORPS DAFFY	2009	1	4	0
12	ANASTASIA	2013	1	3	0
14	BROZHUNTERS LUCKY LIZA	2016	1	1	0

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmässä viiriäiskoiraa kuvataan eloisaksi, erittäin innokkaaksi metsästyskoiraksi, ystävälliseksi ja itsevarmaksi, hyvin oppivaiseksi ja sopeutuvaiseksi, ei hermostuneeksi eikä aggressiiviseksi. Viiriäiskoiralla on voimakas riistavietti, suuri jäljestysinto ja jäljestysvarmuus sekä kovuutta ja taipumusta pienpetotyöskentelyyn. Pelokkuus, arkuus ja henkinen heikkous ovat rotumääritelmässä hylkääviä virheitä.

Rodun tarkoituksena on olla ylösajava koira, monipuolinen metsästyskoira.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tyypillisesti viiriäiskoira on utelias, leikkisä, avoin, peloton ja helposti lähestyttävä. Rotuna viiriäiskoira kuvataan helposti lähestyttäväksi ja avoimeksi. Vaikka koiralla on suuri metsästysinto ja kohtalainen taisteluhalu, eloisa temperamentti, kohtalainen kovuus ja suojeleuvaisto, se ei kuitenkaan ole aggressiivinen. Luonnetesteissä viiriäiskoirat ovat osoittaneet olevansa psyykkisesti vahvoja ja laukausvarmoja.

Henkisten ominaisuuksien periytyvyys on kohtalainen, välillä 15 – 40 %. Pelokkuudella on korkea periytyvyysaste ja siksi tämä tulee huomioida siitosvalinnassa.

Rotu on eloisa, temperamenttinen ja helposti koulutettava. Mikäli koira ei kouluteta eikä sille anneta mahdollisuutta purkaa energiaansa, siitä voi tulla vaikeasti käsiteltävä. Saksalaisissa rotulinjoissa on enemmän vartiointiviettä, mikä on heidän määritelmiensä mukaan hyväksyttävää. Suomessa hermostuneita, tasapainottomia ja huonon hermorakenteen omaavia koiria pyritään poistamaan jalostuksesta ja näitä piirteitä karsitaan. Koirien heikko hermorakenne näkyy esim. metsästyskokeiden yhteydessä paukkuarkuutena, arkuutena vieraita ihmisiä ja tilanteita kohtaan sekä levottomuutena. Epävirallisia luonnetestejä ja metsästyskokeita on järjestetty viiriäiskoirakerhon toimesta aikana, jolloin rodun omilla metsästyskokeilla ei vielä ollut Kennelliiton virallista hyväksyntää. Rotu sai omat viralliset metsästyskokeensa elokuussa 2012.

Rotujärjestö/rotuyhdistys on tarjonnut tasasin väliajoin jäsenilleen epävirallisia luonnetestejä. Näissä testeissä tuomareina on käytetty henkilöitä, joilla on laaja-alaista erityistuntemusta ja vertailupohjaa rodusta ulkomailla. Luonnetesti noudattaa Svenska Jägareförbundet:in järjestämiä kokeita. Testi on Suomessa järjestettäviä kokeita laajempi ja monipuolisempi. Testin avulla haluamme informoida omistajia ja kasvattajia rodun luonnepiirteistä ja koulutuksen tärkeydestä. Tähän mennessä noin 25 koira on testattu, ja vain yhdestä koirasta annettiin suositus olla käyttämättä sitä jalostukseen. Rotuyhdistys kannustaa viiriäiskoirien omistajia käyttämään koiriansa luonnetesteissä.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Viiriäiskoira on erityisen monipuolinen metsästyskoira. Se on luotettava verijäljellä, toimii ylösajavana ja noutavana monipuolisena metsästyskoirana tiheäkasvuisessa maastossa ja vedessä. Viiriäiskoiralla on hyvä vainu. Sillä on voimakas riistavietti, suuri jäljestysinto ja jäljestysvarmuus sekä kovuutta ja taipumus pienpetotyöskentelyyn. Nämä ovat tärkeitä rodulle ominaisia ominaisuuksia, joita joidenkin koiranomistajien ja jopa metsästäjien on vaikea käsitellä ja hyväksyä. Oikealla koulutuksella viiriäiskoirasta saa muotoiltua metsästäjän kanssa yhteistyössä toimivan metsästysvälineen. Ilman tätä, koiran hallinta menetetään helposti. Viiriäiskoira oppii helposti mutta on haasteellinen kouluttaa. Koira oppii yhtä nopeasti sekä halutut että vältettävät asiat. Kokematon kouluttaja tekee helposti virheitä jotka on vaikea korjata jälkeenpäin.

Viiriäiskoira kuvataan usein ”sooloilijaksi”, joka haluaa pitää jäljen itsellään. Viiriäiskoira työskenteleekin itsenäisesti ja on hyvä ongelmanratkaisija. Viiriäiskoira ei halua, eikä sen pidäkään, metsästää laumassa, vaan se toimii parhaiten itsenäisesti haullaan.

Viiriäiskoira käytetään monipuolisena metsästyskoirana, etenkin piensorkkariistan ja jänisten ylösajoon, jäljestykseen ja noutoon. Lisäksi viiriäiskoira noutaa mielellään ja työskentelee myös vedessä linnustettaessa. Vartiointi- ja suojeluvietti on vain harvoin huomattava. Seisontataipumukseen ei ole jalostuksessa kiinnitetty huomiota.

Koetoiminta

Rodun oma metsästyskoetoiminta aloitettiin Suomessa 1.8.2012. Kokeita on kolmenlaisia: WACHNUO/ALO, WACH-M sekä WACH-AVO. Metsästyskokeeseen mallia on otettu myös Ruotsista. WACH-NUO/ALO

NUO- ja ALO-luokissa testataan ensisijaisesti viiriäiskoiran monipuolisia metsästystaipumuksia, eikä se ole mikään ”metsästyskoe” sanan varsinaisessa merkityksessä. Koemuodon tarkoitus on testata koiran perinnöllisiä ominaisuuksia, kuten metsästysviettiä ja noutotaipumusta, niin varhaisessa vaiheessa koiran kehitystä, ettei oppiminen ole vielä ehtinyt vaikuttaa koiran toimintaan.

NUO-luokka on 9 – 24 kk ikäisille koirille. ALO-luokka on yli 24 kk ikäisille koirille. Kokeiden rakenne ja sisältö sääntöineen ovat identtiset.

Kokeen alussa testataan, seuraako koira ihmisten muodostaman ajoketjun ylösnostamaa jäniksen jälkeä. Arvostelun kohteena ovat koiran valmiudet löytää jäniksen jälki ilman katsekontaktia jänikseen, miten koira seuraa tilannetta sekä koiran jäljestämistarkkuus ja -halukkuus. Koira tarkkaillaan ja etäisyyksiä mitataan samalla kun tilanteesta muodostetaan kokonaisarvio.

Metsätyöskentelyyn kuuluu myös muita osioita, kuten koiran lähettäminen hakuun. Arvosteluperusteina on, miten koira läpikäy metsäalueen ja uskaltaako se lähteä tarpeeksi kauas ohjaajan lähetyviltä.

Vesityöskentelyssä koiran tulee mennä käskystä veteen ja uida, viiriäiskoiran ei saa pelätä vettä.

Reaktiot ammuntaan testataan myös mahdollisen paukkuarkuuden selvittämiseksi.

Kokeen päätteeksi arvioidaan koiran noutotaipumusta. Tämä suoritetaan tekemällä laahausjälki linnulla ja koira lähetetään noutamaan saalis. Valmius jäljen löytämiseen, noutohalukkuus sekä koiran käyttäytyminen jäljellä arvostellaan.

Koiran tottelevaisuutta arvostellaan koko kokeen ajan ja se muodostaa tärkeän osan kokeesta, koska toimiakseen parhaalla tavalla viiriäiskoiran on oltava ohjaajansa hallinnassa ja yhteistyöhalukas koko metsästyksen ajan.

Molempien koemuotojen hylkääviä virheitä ovat seuraavat. Koira seuraa jänistä alle 200m. Koira ei hauku jäljelle. Jälkityöskentelyaika jää alle 1min. Koira ei kykene itsenäiseen hakuun metsässä, vaan jää alle 40m etäisyydelle ohjaajasta. Koira kieltäytyy uimisesta. Koira on paukkuarka. Myös koiran liiallinen itsenäisyys, eli koira ei palaa ohjaajan luo eikä ole kytkettävissä kohtuullisen ajan kuluessa, johtaa koiran hylkäämiseen.

WACH-M eli metsäkoe

Metsäkokeen kohderyhmää ovat vanhemmat ja kypsemät koirat. Koe voidaan toteuttaa tavallisen metsästyksen yhteydessä. Koiralle annetaan mahdollisuus työskennellä vähintään 90 minuuttia.

Metsäkokeen tarkoituksena on testata koiran halukkuutta ja taipumusta tehokkaasti ja itsenäisesti suorittaa hakua metsäalueella, sekä ampumatilanteen mahdollistamista ohjaajalle ja passissa olevalla ampujille. Riistakontaktissa arvostellaan koiran haukku ja jäljestystyöskentely koko kokeen aikana. Koiran haukun tulee olla luotettava ja koiran tulee osoittaa innokkuutta riistan löytämiseen. Myös tämän kokeen aikana arvostellaan tottelevaisuutta.

Koiria, jotka keskeyttävät motivaation puutteessa, seuraavat jälkeä tuulen mukana tai seuraavat liian kauan, ei hyväksytä. Liian itsenäinen koira, joka ei pidä kohtaktia ohjaajaan, hylätään. Koira joka ei kohtuullisessa ajassa palaa ohjaajan luo hylätään, koska viiriäiskoiran metsästyskäytössä on ideana, että ohjaaja pystyy ohjaamaan koira ja saada useita ampumismahdollisuuksia samaan sektoriin, mikäli vain riistatiheys sen mahdollistaa.

WACH-AVO eli avoimen luokan koe

Suomessa rodun vaativin koe on avoimen luokan koe. Siinä vaaditaan erityisosaamista noudon ja jäljestyksen suhteen, mutta myös tottelevaisuutta. Avoimen luokan kokeeseen sisältyy metsätyöskentelyä, jossa taipumuskokeiden tapaan rajoitetaan koiran etsintä- ja työskentelytapoja, mutta verrattuna nuorten tai aloittelijaluokan kokeisiin nyt vaaditaan huomattavasti laajempaa hakua hyvän tuloksen saamiseksi.

Koiran tulee avoimen luokan kokeen aikana noutaa lintuja ja turkisriistaa. Riista viedään maastoon vetojäljen päähän ja koetoimitsija seuraa miten koira reagoi löytäessään riistan. Kokeeseen kuuluu myös nouto vedestä. Koiran tulee noutaa kaksi lintua, joista toinen heitetään veteen ja toinen on valmiiksi kätkettynä kasvillisuuden sekaan vastarannalle. Kun koira hyppää hakemaan lintua vedestä, ammutaan laukauksia jotta voidaan havaita, reagoiko koira vai jatkaako se työskentelyään häiriintymättä.

Ammuntareaktiot testataan myös koepäivän aikana metsäisessä maastossa. Kokeen viimeisessä osiossa koiralle tehdään 400 metriä pitkä ja vähintään kaksi tuntia vanha verijälki. Jos koiralla on tulos Mejä tai Vahi –kokeesta, ei tätä osiota tarvitse suorittaa.

Tässäkin kokeessa koiran tottelevaisuutta arvostellaan koko päivän ajan.

Kokeen onnistumiseksi koiran tulee toimia hyväksytysti jokaisessa koeosiossa. Hylkääviä virheitä ovat alle 40m hakuetaisyys, reagoi negatiivisesti laukauksiin metsässä tai vesityöskentelyn aikana, kieltäytyy menemästä veteen, vahingoittaa riistaa noutaessaan tai, ei palaa vetojälkeä seurattuaan tai karkaa eikä koiran kytkeminen onnistu.

Metästyskokeiden hyödyntäminen jalostuksessa

Suorittamalla rodun oman metsästyskokeen saadaan käsitys siitä, miten maassamme olevat koirat toimivat suhteessa toisiinsa. Mutta kokeen samankaltaisuuden ansiosta pystytään koirakantaamme vertailemaan myös rodun alkuperämaihin Saksaan ja Ruotsiin.

Käyttämällä metsästyskokeita jalostustyön tukena, voidaan todennäköisimmin säilyttää viiriäiskoirien rotutyypillinen monipuolisuus. Rotutyypillinen viiriäiskoira on itsenäinen, yhteistyökykyinen koira, jolla on hyvä metsätyshalukkuus ja tasapainoinen luonne, joka soveltuu moniin metsästysmuotoihin. Enimmäkseen koira käytetään karkoittavana kaikelle riistalle, noutavana koirana ja jäljestykseen, mutta viiriäiskoira voidaan myös käyttää riistan pysäyttämiseen.

Metsästyskokeiden aloittaminen Suomessa auttaa myös mahdollisia pennunostajia pennun valinnassa. Rotuyhdistys suosittelee kaikkia pennunostajia valitsemaan pennun, jonka molemmat

vanhemmat on testattu hyväksytyin tuloksin jostain metsästyskokeesta joko Suomessa, Ruotsissa tai Saksassa.

Vuosina 2012-2019 WACH kokeisiin osallistui yhteensä 110 koiraa, joista 55 (50%) sai hyväksytyin tuloksen. Koetulokset jakoutuivat seuraavasti:

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	Yhteensä
AVO 1	4% (1 tulosta)								1
AVO 2									
AVO 3				8% (1 tulosta)					1
AVO 0				8% (1 tulosta)					
AVO -									
NUO 1	4% (1 tulosta)								1
NUO 2	4% (1 tulosta)		13% (2 tulosta)						3
NUO 3	29% (7 tulosta)		20% (3 tulosta)	8% (1 tulosta)	43% (6 tulosta)	11% (1 tulosta)		11% (1 tulosta)	19
NUO 0	21% (5 tulosta)	43% (6 tulosta)	40% (6 tulosta)		14% (2 tulosta)	22% (2 tulosta)	31% (4 tulosta)		25
NUO -									
ALO 1	4% (1 tulosta)	7% (1 tulosta)		8% (1 tulosta)					3
ALO 2	12% (3 tulosta)			15% (2 tulosta)	7% (1 tulosta)	11% (1 tulosta)		11% (1 tulosta)	8
ALO 3	12% (3 tulosta)	14% (2 tulosta)	7% (1 tulosta)	23% (3 tulosta)	21% (3 tulosta)	22% (2 tulosta)	15% (2 tulosta)	44% (4 tulosta)	20
ALO 0	8% (2 tulosta)	36% (5 tulosta)	20% (3 tulosta)	31% (4 tulosta)	14% (2 tulosta)	33% (3 tulosta)	54% (7 tulosta)	22% (2 tulosta)	28
ALO -								11% (1 tulosta)	1
Yhteensä	24 tulosta	14 tulosta	15 tulosta	13 tulosta	14 tulosta	9 tulosta	13 tulosta	9 tulosta	110

Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Vuosina 2012-2019 WACH-M kokeisiin osallistui yhteensä 32 koiraa, joista 14 (44%) sai hyväksytyin tuloksen. Koetulokset jakoutuivat seuraavasti:

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	Yhteensä
WACH-M 1	67% (5 tulosta)	67% (2 tulosta)	100% (1 tulosta)	50% (1 tulosta)	20% (1 tulosta)	29% (2 tulosta)		40% (2 tulosta)	14
WACH-M 0	33% (3 tulosta)	33% (1 tulosta)		50% (1 tulosta)	80% (4 tulosta)	71% (5 tulosta)	100% (1 tulosta)	60% (3 tulosta)	18
WACH-M -									
Yhteensä	6 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	5 tulosta	7 tulosta	1 tulosta	5 tulosta	32

Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Viiriäiskoira on tähän mennessä saavuttanut keskinkertaisia tuloksia spanielien taipumuskokeissa, HIRV, MEJÄ ja VAHI-kokeissa.

HIRV:

	2019	2018	2017	2016	2015
HIRV-J1					
HIRV-J0			100% (1 tulosta)		
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

MEJÄ:

VOI					
	2019	2018	2017	2016	2015
VOI1	100% (1 tulosta)	20% (1 tulosta)	100% (1 tulosta)	50% (2 tulosta)	100% (3 tulosta)
VOI2		40% (2 tulosta)			
VOI3		20% (1 tulosta)			
VOI0		20% (1 tulosta)		50% (2 tulosta)	
VOI-					
Yhteensä	1 tulosta	5 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	3 tulosta
AVO					
	2019	2018	2017	2016	2015
AVO1	71% (5 tulosta)			43% (3 tulosta)	100% (2 tulosta)
AVO2	14% (1 tulosta)	50% (1 tulosta)		14% (1 tulosta)	
AVO3				14% (1 tulosta)	
AVO0	14% (1 tulosta)		100% (2 tulosta)	29% (2 tulosta)	
AVO-		50% (1 tulosta)			
Yhteensä	7 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	7 tulosta	2 tulosta
Yhteensä	8 tulosta	7 tulosta	3 tulosta	11 tulosta	5 tulosta

SPA:

SPA					
	2019	2018	2017	2016	2015
SPA1	<u>100% (1 tulosta)</u>				
SPA0					
SPA-					
Yhteensä	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

VAHI:

	2019	2018	2017	2016	2015
VAHI1					<u>100% (2 tulosta)</u>
VAHI0			<u>100% (1 tulosta)</u>		
VAHI-					
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	2 tulosta

Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Rotu ei ole jakautunut erillisiin käyttö- ja näyttelylinjoihin, eikä tule jakautumaan. Rotuyhdistys painottaa koiran olevan nimenomaan käyttökoira, ja rotua pyritään kehittämään geneettisesti ja metsästysominaisuuksiltaan parempaan suuntaan, ulkonäöllisten jalostuskriteereiden jäädessä taka-alalle. Rodun alkuperämaassa Saksassa rodun ulkomuotoa ei arvioida näyttelyissä ollenkaan. Metsästyskokeen yhteydessä tuomarit arvioivat, onko osallistuva koira viiriäiskoira ulkomuodoltaan rodunomainen.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Ellei viiriäiskoira saa toteuttaa metsästysintoaan, siitä voi tulla ongelmakoira. Ns. ongelmakoirista on saattanut tulla huippumetsästäjiä omistajanvaihdoksen jälkeen, kun koira on saanut oikeanlaista ohjausta ja mielekästä tekemistä. Rotuominaisuuksia toteuttava viiriäiskoira on myös rauhallinen ja hyväluonteinen perhekoira. Myös näyttelytoiminnassa rodun luonnetta on kuvailtu mukavaksi.

Rodussa ei juurikaan esiinny eroahdistusta, aiheetonta aggressiivisuutta, ääniherkkyyttä tai sosiaalisten tilanteiden aiheuttamaa ahdistusta. Rodussa on kuvailtu suhteellisen yleisesti pelokasta kehitysvaihetta, joka kuitenkin on hallittavissa ja ohimenevä, eikä mitenkään ainutlaatuinen koirarotujen joukossa.

Viiriäiskoiran lisääntyminen on yleensä ongelmaton. Juoksujen välit ovat normaalit, astutukset sujuvat luonnollisesti, synnyttäminen on helppoa ja imettäminen ja pentujen hoitaminen onnistuu hyvin.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista

Ongelmallisiksi katsottaviksi ominaisuuksiksi voidaan lukea lähinnä viiriäiskoiran eloisuutta ja ”kierroksilla käymistä”. Ongelmia syntyy lähinnä, jos koira on väärissä käsissä (ei käytetä metsästyksen), sitä ei kouluteta, eikä se saa purkaa energiaansa tarpeeksi.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytettävät sairaudet

PEVISA 1.1.2014 -31.7.2017

Viiriäiskoirien PEVISA-ohjelma hyväksyttiin 7.5.2013 Jalostustieteellisen toimikunnan kokouksessa. Rotu on mukana ohjelmassa lonkkaniveldysplasian, kyynärnivelten kasvuhäiriön ja PRA:n osalta. Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto, kyynärkuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Lonkkaniveldysplasian raja-arvo on C ja lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A tai B saaneen koiran kanssa.

Kyynärniveldysplasian raja-arvo on 1 ja kyynärkuvaustuloksen 1 saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa. Koiran pitää tutkimushetkellä olla vähintään 18 kk ikäinen.

Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 48 kk vanhempi. PRA:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Koiralle rekisteröidään korkeintaan 14 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Ohjelma on voimassa 1.1.2014 – 31.12.2018.

Tällä hetkellä C/C-lonkkaista koira voidaan käyttää jalostukseen. Tämä johtuu siitä että rodun jalostuspohja on niin kapea. Mikäli koiria karsitaan liian jyrkästi, jalostuspohja kapenee entisestään. Tilannetta seurataan ja PEVISA-ohjelmaa tiukennetaan tarvittaessa.

PEVISA 1.8.2017 - 31.12.2018

Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto, kyynärkuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto.

Lonkkaniveldysplasian raja-arvo on C ja lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A tai B saaneen koiran kanssa.

Kyynärniveldysplasian raja-arvo on 0. Koiran pitää tutkimushetkellä olla vähintään 18 kk ikäinen. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 48 kk vanhempi. PRA:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Koiralle rekisteröidään korkeintaan 14 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Uusintayhdistelmät ovat kiellettyjä.

HD, Hip dysplasia ELL Anu Lappalainen

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelriikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä

ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiösuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuajana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteeseen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Lonkkaniveldysplasia todetaan röntgenkuvauksen avulla. Suomen Kennelliitossa terve koira luokitellaan kansainvälisen, kaikissa FCI –maissa käytössä olevan asteikon mukaisesti lausunnolla A tai B. Lonkiltaan C lausunnon saanut koira on rajatapaus. Lausunnon D ja E saanut koira sairastaa lonkkaniveldysplasiaa. Mikäli koiralla todetaan lonkkaniveldysplasia, ei sitä tulisi käyttää jalostukseen. Jalostukseen ei tule käyttää myöskään koiraa, joka on tuottanut useita lonkkaniveldysplasiaan sairastuneita jälkeläisiä eri yhdistelmistä, jotka eivät ole sukua toisilleen.

Kennelliiton tilastojen mukaan viimeisten kymmenen vuoden aikana (2003 – 2012) Suomessa on lonkkakuvattu 32 viiriäiskoira.

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2010	3	1	1	0	0	5
2011	6	1	1	0	0	8
2012	2	2	1	0	0	5
2013	2	1	0	0	0	3
2014	3	5	1	1	0	10
2015	3	1	0	1	0	5
2016	7	4	0	1	1	13
2017	5	2	2	2	0	11
2018	7	8	4	0	0	19
2019	12	4	0	0	0	16
Yhteensä	50	29	10	5	1	95

Vuosi	A	B	C	D	E
2010	60 %	20 %	20 %	0 %	0 %
2011	75 %	12 %	12 %	0 %	0 %
2012	40 %	40 %	20 %	0 %	0 %
2013	67 %	33 %	0 %	0 %	0 %
2014	30 %	50 %	10 %	10 %	0 %
2015	60 %	20 %	0 %	20 %	0 %
2016	54 %	31 %	0 %	8 %	8 %
2017	45 %	18 %	18 %	18 %	0 %
2018	37 %	42 %	21 %	0 %	0 %
2019	75 %	25 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	53 %	31 %	11 %	5 %	1 %

Viiriäiskoirakerhon vuonna 2020 teettämän kyselyn 45 koirasta 24 kpl on lonkkakuvattu. Näistä 17 kpl A, 6 kpl B, 2 kpl C.

Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Kyynärnivelen kasvuhäiriö, ED

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisin koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla.

Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisä. Kyynärnivelen kasvuhäiriö voidaan todeta röntgenkuvauksella. Lausunto on joko terve (0) tai eriasteinen nivelrikko kyynärnivelen (1-3). Kuvausikä on sama kuin lonkkakuvauksissa. Kyynärniveldysplasian asteikko on kansainvälinen ja sitä käytetään kaikissa FCI-maissa.

Kennelliiton tilastojen mukaan viimeisten kymmenen vuoden aikana (2003 – 2012) Suomessa on kynnärnivelkuvattu 28 viiriäiskoira.

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2010	4	0	1	0	5
2011	8	0	0	0	8
2012	3	0	0	0	3
2013	3	1	0	0	4
2014	7	2	0	0	9
2015	5	0	0	0	5
2016	10	0	1	0	11
2017	10	0	0	0	10
2018	14	4	0	0	18
2019	16	1	0	0	17
Yhteensä	80	8	2	0	90

Vuosi	0	1	2	3
2010	80 %	0 %	20 %	0 %
2011	100 %	0 %	0 %	0 %
2012	100 %	0 %	0 %	0 %
2013	75 %	25 %	0 %	0 %
2014	78 %	22 %	0 %	0 %
2015	100 %	0 %	0 %	0 %
2016	91 %	0 %	9 %	0 %
2017	100 %	0 %	0 %	0 %
2018	78 %	22 %	0 %	0 %
2019	94 %	6 %	0 %	0 %
Yhteensä	89 %	9 %	2 %	0 %

Viiriäiskoirakerhon vuonna 2020 teettämän kyselyn 45 koirasta 20 kpl on kynnärnivelkuvattu. Näistä 22 kpl 0, 2 kpl 1 ja 1 kpl 2.

Kynnärniveltutkimus haluttiin mukaan PEVISAan, jotta nykyinen hyvä taso säilytetään Suomessa. 1980 luvulla ED oli ongelmana Ruotsin populaatiossa. Lisäksi ED on tauti, joka vakavimmillaan estää koiran normaalin käytön metsästyksessä. Viiriäiskoiralla esiintyy useita kasvuhäiriöitä kynnärpäässä. Vaatimalla kynnärniveltutkimusta ennen kuin koira käytetään jalostukseen, halutaan estää kynnärvikojen leviäminen populaatioon sekä samalla kerätä tietoa siitä, mitä kynnärnivelpöyhäiriöitä rodussa esiintyy.

4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

RD (Retinal dysplasia)

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä

liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistyvästi. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta.

Rodusta riippuen MRD- diagnoosin (multifokaali RD) saaneita koiria saa käyttää jalostukseen, kunhan valitulla partnerilla ei ko. muutoksia ole. GRD (geografinen) ja TRD (totaalinen) koiria ei saa käyttää jalostukseen missään rodussa. Koiralla, jolla on TRD, verkkokalvo on kokonaan irti, ja koira on sokea.

Distichiasis

Distichiasis on tila, jossa karva joka kasvaa Meibomin rauhasesta, tulee kosketukseen kornean pinnan kanssa ja aiheuttaa ärrytilan. Joskus distichiasis on oireeton, joskus se aiheuttaa silmävuotoa, silmän siristystä tai kornean vaurioitumista. Tila voidaan hoitaa kirurgisesti, mutta joskus oireet palautuvat 3 – 5 kuukautta leikkauksen jälkeen.

Kennelliiton tilastojen mukaan silmätutkimuksia on tehty 23 kpl viimeisen 10 vuoden aikana (2003 – 2012). Näistä 16 kpl on todettu terveiksi. Kolmella koiralla on todettu distichiasis ja kolmella multifokaali RD ja yhdellä nukleaarinen katarakta .

Kyselyyn osallistuneista koirista kahdeksalle on tehty silmätutkimus. Yhdellä näistä on todettu multifokaali RD.

Lähde: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2010	31	7	23 %	7	100 %
2011	4	2	50 %	2	100 %
2012	39	5	13 %	4	80 %
2013	15	3	20 %	3	100 %
2014	37	14	38 %	12	86 %
2015	22	1	5 %	1	100 %
2016	53	11	21 %	10	91 %
2017	30	5	17 %	5	100 %
2018	32	1	3 %	1	100 %
2019	37	0	0 %	0	

Diagnoosi	Esiintymä
Distichiasis, todettu	4
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	45
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	1
Silmämuutosten vakavuus, lievä	3

Kutina

Viiriäiskoirilla esiintyy kutinaa suhteellisen yleisesti, eri syistä johtuen. Koiralla yleisin kutinaa aiheuttava ihosairaus on atopia, joka on voimakkaasti perinnöllinen. Mahdollisten allergioiden yhteyttä yksittäisten koirien oireisiin ei ole selvitetty kerhon toimesta.

(Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista PFK - Fosfofruktokinaasivajaus

Ruotsissa tunnetaan kaksi paritusyhdistelmää, jonka jälkeläisissä on todettu PFK, phosphofruktokinase deficiency. Sairaus on autosomaalisesti resessiivisesti perinnöllinen, eli sairaan koiran molemmat vanhemmat ovat taudinkantajia, mutta eivät ole itse sairaita. Koira, jolla taipumus on vain toisessa vastinkromosomissa, on kliinisesti terve. Tautia tavataan myös englanninspringerspanielilla ja amerikancockerspanielilla. Näille roduille on kehitetty DNA-testi taudin toteamiseksi. Viiriäiskoiralta tällaista testiä ei vielä ole saatavilla.

Fosfofruktokinaasi on entsyymi, jota tarvitaan punasolujen energia-aineenvaihdunnassa. PFK-vajaus aiheuttaa punasolujen hajoamista (hemolyysiä), ja koiralle muodostuu alentunut rasiituksensietokyky. Koirilla on krooninen lievä anemia, ja saavat joskus akuutin hemolyysin rasiituksen jälkeen. Sairaiden koirien tulisi elää rauhallista elämää, eivät saa metsästä, niitä ei saa altistaa kuumalle tai stressille. Akuutin hemolyysin oireena on anemia, väsymys, tumma virtsa ja kuumeilu. Tila vaatii eläinlääkärihoitoa, koska eläin voi tarvita tehohoitoa ja verensiirtoa. Tauti saattaa johtaa kuolemaan.

Differentiaalidiagnoosina on usein virtsatieinfektio. Tautiin ei ole hoitoa. Ainoa toimenpide on sulkea sairas koira ja taudinkantajat jalostuksesta. Tämä tarkoittaa että sairasta koira, sen vanhempia, sisarusia ja jälkeläisiä ei käytetä jalostukseen. Tauti on hyvin vakava, ja sen huomioiminen jalostustyössä on oleellisen tärkeää

Patellaluksaatio

Polvilumpion sijoiltaan meno (patellaluksaatio)

ELT Anu Lappalainen

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat.

Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatiota voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Arvostelussa käytetään Putnamin asteikkoa. Luksaatio voi olla mediaalinen tai lateraalinen (tai molempia):

0 Polvilumpio ei luksoidu.

Aste 1

Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja patella saadaan luksoitumaan mikäli polvea samalla ojennetaan. Patella saattaa luksoitua ajoittain, mutta se palautuu itsestään paikoilleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.

Aste 2

Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistettaessa tai rotatoitaessa (kierrettäessä) ja pysyy poissa telaurasta kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun (tibia) yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin (pienet koirat).

Aste 3

Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30–60 astetta.

Aste 4

Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa kiertynyt jopa 90 astetta.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Ruotsin rotuyhdistyksen antamien tietojen mukaan viiriäiskoiran keskimääräinen elinikä on 12 vuotta. Tietoa yleisimmistä viiriäiskoerien kuolinsyistä on saatavilla niukasti. Kennelliiton tietokannassa mainitaan 19 koiran kuolinsyytä, ja keskimääräinen elinikä 5 v 3 kk. Tähän liittyy 3 pennun kuolemasta rokotusreaktion. Myös muutama nuori koira on jouduttu lopettamaan eri sairauden takia.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Iho- ja korvasairaudet	11 vuotta 3 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 10 kuukautta	2
Käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa	3 vuotta 2 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	0 vuotta 2 kuukautta	3
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 6 kuukautta	5
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 6 kuukautta	2
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	2 vuotta 1 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	6 vuotta 10 kuukautta	4
Kaikki yhteensä	5 vuotta 3 kuukautta	19

Viiriäiskoerien rokotusreaktiot

Vuonna 2016 Eviralle lähetettiin 3 pentua tutkittavaksi. Kyseessä on viiriäiskoirapentue, jossa oli 5 narttupentua ja 5 urospentua. Pennut ovat syntyneet 2.7.2016. Koiran emä on Skrällan (FI44704/09) ja isä on Nugget vom Junkernhof (FI58828/09). Vanhemmat ovat perusterveitä koiria, ja niillä on kummallakin yksi pentue ennen tätä.

Urospentu **1**. Se rokotettiin ensimmäisenä oireilevista/menehtyneistä (ti 20.9.2016). Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Rokottaja oli ELL Jussi Hyvönen. Koira alkoi oireilla (kuume, ripuli, oksentelu, väsymys, ruokahaluttomuus) viikonloppuna ja kävi päivystyksessä. Omistajan mukaan

koiraa nesteytettiin ja annettiin antibioottia. Verinäytetulokset alla. Parvopikatestin tulos negatiivinen. Pentu 1 menehtyi maanantaina 26.9. ja lähetettiin Eviraan avattavaksi. tiistaina 27.9.

Narttupentu 1. Se kävi pentuetapaamisessa to 22.9 jolloin 4 pentua rokotettiin. Rokottaja oli ELL Johanna Korpela. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Pentu oli kuumeinen ja väsynyt ma 26.9. jolloin omistaja soitti ELL Johanna Korpelalle, joka lupasi katsoa pentua illalla. Kuitenkin pentu oli sen verran väsynyt ja vaisu että päättivät lähteä Länsirannikon eläinklinikalle jo päivällä. Koiraa tutkittiin ja se sai antibioottia ja nestettä. Seuraavana päivänä (ti 27.9) koira oli uudestaan klinikalla koko päivän nesteytyksessä.

Koira kuoli tiistain ja keskiviikon välisenä yönä ja lähetettiin Eviraan avattavaksi keskiviikkona 28.9.2016

Narttupentu 2. Se kävi pentuetapaamisessa to 22.9.2016 jolloin se rokotettiin. Rokottaja oli ELL Johanna Korpela. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Koira oireili maanantaina 26.9.2016, jolloin se kävi ELL Satu Rajalan luona. Koiraa tutkittiin (mm. ultra) ja se sai antibioottia ja nesteytettiin. Verinäytetulokset alla. Tiistaina koira ei ollut parempi, joten omistajat kävivät sekä aamulla että illalla nesteytyksessä. Koira sai myös kortisonia pistoksena (Vorenvet).

Koira kuoli tiistain ja keskiviikon välisenä yönä ja lähetettiin Eviraan avattavaksi keskiviikkona.

Evirassa Helsingin yksikössä kaikkien kolmen pennun avaukset on tehnyt ELL Veera Karkamo. Hänen mukaan avauskuva kaikissa samankaltainen.

Tutkimustulos kaikilta avatuista:

1. Asteeltaan voimakas subakuutti imukudoksen nekroosi.
2. Immunohistokemiallisissa tutkimuksissa kuolioituneilla kudosalueilla todettiin penikkatautiviruspositiivisuus joka varmistettiin PCR-tutkimuksella ja jossa viruskanta todettiin yhteneväksi annetun rokoteviruskannan kanssa.
3. Muihin virus- , bakteeri- tai loissairauksiin viittaavaa ei todettu.

Kommentti: Tutkimusten päälöydös on voimakasasteinen imukudoksen kuolioituminen, joka herätti epäilyksen penikkatautiviruksen aiheuttamasta reaktiosta, koska sen tyyppinen muutos on tyypillinen muilla eläinlajeilla saman virussuvun aiheuttamissa sairauksissa ja virus pystyttiinkin osoittamaan näytteistä. Kyseessä on hyvin harvinainen ja epätyypillinen penikkatautiviruksen sairausmuoto koiralla, ja rokoteviruksen aiheuttamana viittaa mitä todennäköisimmin sairastuneilla yksilöillä ilmenevään rodun geneettisen taustan aiheuttamaan alttiuteen. Tiedossamme ei ole muita vastaavia tapauksia tämän pentueen tapauksiin liittyen.

Kuolemanjälkeiset muutokset ovat kohtalaiset. Koira on lihaksistoltaan kohtalaisesti kehittynyt ja rasvavarastot ovat tyypillisen niukat. Aivoissa, aivolisäkkeessä ei silmämääräisiä muutoksia. Iho, lihakset ja suuret nivelet normaalit. Pinnalliset imusolmukkeet normaalit. Suoliliepeen imusolmukkeet suuret ja yhteensulautuneet. Keuhkot kirjavat ja raskaat, sydän rakenteiltaan, muodoltaan ja kooltaan normaali. Kilpirauhasissa ja lisämunuaisissa ei silmämääräisiä muutoksia. Maksa vaaleankellertävä, munuaisissa ja alemmissa virtsateissä ei silmämääräisiä muutoksia. Pernassa voimakasasteinen suurentuma, paino 147,56g ja viillospinta verinen ja ulospullistuva. Lisäänntymiselimet silmämääräisesti normaalit, naaras. Mahalaukussa niukasti limaista ruokasisältöä, limakalvolla ei merkittävää, haima vaalea. Suolistossa kohtalaisesti tahnamaista vihertävää sisältöä, limakalvoilla peyerin levyt kuopalla diffuusisti. Luusto normaalin kovaa. Luuydin punertava. (VK)

Histologinen tutkimus:

1. Imusolmukkeet, perna, suoliston imukudos, thymus: voimakas subakuutti diffuusi lymfositolyysi ja hemorraginen nekroosi, multifokaalisesti yksittäin monitumaisia jättisoluja.
2. Maksa: kohtalaisen voimakas subakuutti nekrotisoiva sentrilobulaarinen nekroosi.
3. Keuhkot: kohtalainen subakuutti interstitiellinen ödeemi ja kohtalainen alveolaariödeemi.
4. Luuydin, aivolisäke, lisämunuaiset, ovari, kohtu, mahalaukku, kilpirauhaset, virtsarakko, haima, munuaiset, aivot: Ei spesifisiä muutoksia.

Erikoisvärjykset: Imusolmuke: gram, PAS, ZN, GMS, WS: negatiiviset.

Immunohistokemialliset värjykset (imusolmukkeet, suolisto, maksa, keuhkot):

Penikkatautivirus: positiivinen.

Adenovirus: negatiivinen.

Parvovirus: negatiivinen.

Koiran näytteistä ja koiralla käytetystä rokotteesta todettiin identtinen penikkatautiviruskanta.

Penikkatautiviruksen osoitus RT-PCR-menetelmällä

Tulos: Todettiin

Urospentu **2** kävi pentuetapaamisessa to 22.9.2016 jolloin se rokotettiin. Rokottaja oli ELL Johanna Korpela. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Pentu vietiin eläinlääkärin vastaanotolle (ELL Satu Rajala) verinäytteen ottoon 28.9. kaiken varalta. Verinäytteessä oli muuttuneita arvoja, jolloin koiralle aloitettiin kortisonihoito ja sitä nesteytettiin. Koira kävi uudestaan verinäytteenotossa pe 30.9. Kaikki veriarvot olivat normaalit ja koira voi hyvin.

Urospentu **3** kävi pentuetapaamisessa to 22.9.2016 jolloin se rokotettiin. Rokottaja oli ELL Johanna Korpela. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Koiralla oli ripulia ti 27.9, jolloin se kävi päivystävällä eläinlääkärillä Laihialla. Keskiviikkona 28.9. koira kävi Satu Rajalan luona, jolloin otettiin verinäytteitä. Koira sai kortisonia injektiona. Torstaina 29.9 otettiin uusia verinäytteitä, jolloin todettiin kohonneita veriarvoja, ja koira sai taas kortisonia injektiona ja tablettikuurina kotiin. Perjantaina koira oli väsynyt, jolloin siitä otettiin uusi verinäyte sekä ulostenäyte. Illalla koira oli paljon pirteämpi. Koira voi nyt hyvin.

ELL Johanna Korpela on rokottanut samasta paketista (25 kpl) useita koiria, eri rotuisia ja eri ikäisiä (myös penturokotuksia) eikä muille ole ilmennyt mitään oireita. Paketissa on jäljellä 7 annosta, joita hän ei tule käyttämään. Nämä säilytetään Seppo Saaren pyynnöstä, jos niitä tarvittaisiin tapauksen tutkinnassa. Osa rokoteannoksista lähetettiin Eviraan Veera Karkamolle. Näiden viruskantoja verrattiin ruumiinavauksessa todettuun penikkatautiinfektion viruskantaan, ja todettiin samaksi.

Narttupentu **2** rokotettiin ti 27.9. Losvikan klinikalla Uudessakaarlepyyssä varoituksista huolimatta. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Rokottajasta ei tietoa. Koiralla esiintyi oireita 29.9 (kuume 41 °C ja vaisu). Se sai nestettä ja kortisonia pe 30.9. Lauantaina 1.10 koiralla esiintyi veristä ripulia, jolloin se vietiin klinikalle nesteytettäväksi ja kortisonipiikille. Sunnuntaina koira kävi Kruunupyysissä päivystävällä eläinlääkärillä nesteytyksessä ja sai antibioottia. Koira päätettiin kuitenkin lopettaa sen huonon kunnan vuoksi.

Narttupentu **3**. Se on rokotettu Ålands smådjursklinikenillä ma 26.9. Rokote oli Nobivac DHPPi (A444A01 04-2018). Koira on käynyt klinikalla kaiken varalta pe 30.9. Kaikki näytti silloin vielä hyvältä, ja koira voi tänään hyvin.

Urospentu **4**. Se rokotettiin Duramunen nelosrokotteella 20.9.2016. Koira ei ole oireillut.

Narttupentu **4**. Koira ei ole rokotettu ja se voi hyvin.

Urospentu **5** myytiin Parikkalaan. Koira ei ole rokotettu ja se voi hyvin.

4.3.4 Lisääntyminen

Rodulla ei merkittävästi esiinny muita lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Keskimääräinen pentuekoko Suomessa v. 2010 – 2019 oli 6,6. Vuonna 2011 keskipentuekoko oli pieni, vain 3.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistavat rodun yksilöitä sairauksille tai hyvinvointiongelmille esim. entropionille, ektropionille, kyynelkanavien tukkeutumiselle, hengitysvaikeuksille ja luusto-ongelmille. Koirien rakenteessa ei ole luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia.

4.4. Ulkomuoto

Viiriäiskoiran nykyinen ulkomuoto vastaa hyvin rotumääritelmää. Rakenne mahdollistaa käyttötarkoituksen, johon koira on jalostettu. Myös rotumääritelmän ulkomuotomääritelmät perustuvat koiran käyttöön metsästyskoirana, eikä sellaisia vaatimuksia ole, jotka altistaisivat koiria hyvinvointiongelmille.

Viiriäiskoiran tulee olla mittasuhteiltaan korkeuttaan pidempi. Mikäli koiralla on rotumääritelmään verrattuna liian pitkät raajat, koirasta tulee liian nopea, ja saavuttaa riistan ylösajossa.

Viiriäiskoira on keskikokoinen, pitkäkarvainen ja hyvin lihaksikas ylösajava koira, jolla on jalo pää ja vahva luusto. Mittasuhteiltaan koiran tulee olla korkeuttaan pitempi, eikä koskaan saa vaikuttaa korkearaajaiselta. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on 1,2 : 1. Säkäkorkeus on nartuille 45–52 cm, ja uroksille 48–54 cm. Paino on välillä 18–25 kg. Rakenne on voimakas, koira on pitkäselkäinen ja luustoltaan vahva. Pää on voimakas, kuiva ja ilman otsapengertä. Korvat ovat korkealta kiinnittyneet ja pitkät. Karvapeite on voimakas, ei liian pitkä, rungonmyötäinen ja kihara/aaltomainen. Silmät ovat ilmeikkäät ja mahdollisimman tummat, hieman viistot. Katse on älykäs ja ystävällinen.

Värit

Ruskean ja ruskeapäistärikön rinnalle on viime vuosina tullut muita yhä pidetympiä värejä. Ruskeavalkoinen, punavalkoinen ja kokonaan punainen väri, sekä merkkiväriset koirat ovat sallittuja. Vain mustat koirat ovat rotumääritelmän vastaisia.

Viiriäiskoiran ulkomuoto vaihtelee, koska koiran jalostuksen pääpaino on ollut käyttöominaisuuksissa. Kuitenkin koirien nykyinen ulkomuoto noudattaa rotumääritelmää ja koiran rakenne soveltuu erinomaisesti jalostuksessa tavoiteltuun käyttötarkoitukseen. Välttämättömin ulkomuoto-ominaisuus käyttötarkoituksen kannalta on oikeanlaiset mittasuhteet, joka varmistaa sen että koira ei ole korkearaajainen.

Ruskea

Ruskeapäistärököt

Valkoinen ruskeilla läiskillä

Punapäistärökkö

Valkonen punaisilla läiskillä

Punainen

Ruskea punaisilla merkeillä

Näyttelyt

Suomessa on rekisteröity 411 viiriäiskoirasta ja he ovat yhteensä saaneet yhteensä 359 näyttelytulosta kymmessä vuodessa.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	72 tulosta	35 tulosta	9 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	117 tulosta
Nuorten luokka	26 tulosta	18 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	47 tulosta
Avoin luokka	77 tulosta	33 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	117 tulosta
Käyttöluokka	33 tulosta	10 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	47 tulosta
Valioluokka	25 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	29 tulosta
Veteraaniluokka	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	2 tulosta
Yhteensä	235 tulosta	99 tulosta	22 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	359

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rotu on säilynyt melko terveenä pienestä populaatiosta huolimatta. Suomessa on tällä hetkellä 11 kasvattajaa jotka ovat tuottaneet yhteensä 24 pentuetta ja yhteensä 225 penuta vuosina 2010-2019. Kaiken kaikkiaan Suomessa on syntynyt 316 pentua vuosien 1980-2019 aikana. Pentueiden määrä on viimeisen kymmenen vuoden aikana pysynyt tasaisen pienenä, koska on syntynyt 1-5 pentuetta per vuosi.

Rodun yleisen terveystilanteen selvittämiseksi rotuyhdistys on vuonna 2020 kotisivuillaan teettänyt terveystarkastuksen viiriäiskoirien terveydestä tai erilaisista sairauksista. Vastauksia saatiin 45 koirasta, joista 17 narttua ja 28 urosta. Terveystarkastukseen vastanneiden koiranomistajien mukaan vakavia terveydellisiä ongelmia ei esiinny. Koirat ovat rakenteeltaan terveitä, eikä röntgentutkimusten tai kliinisen kuvan mukaan esiinny lonkkaniveldysplasiaa tai kyynärnivelongelmia. Yhdelle koiralle on todettu epilepsia, koira lääkitetään ja käytetään myös metsällä.

Kahdeksalla koiralla on ollut korvatulehduksia mutta ei toistuvia, seitsämällä on ollut toistuvia hiivaongelmia korvissa. Myös kutinaa ja atoopista ihoa esintyy mutta ei enempi kuin muussa roduissa, kyselyn mukaan yhteensä 3. Yhdeltä koiralta on todettu nivelrikkoa, tämä on leikattu ja toimii normaalisti metsällä.

Koirat ovat luonteeltaan aktiivisia, rohkeita, tasapainoisia ja avoimia. Kuitenkin yhden koiran kohdalla on todettu aggressiivisuutta ihmisiä kohtaan ja neljä muita koiria kohtaan.

Kyselyn mukaan rotu on miellyttämisenhaluinen, leikkihalukas, työskentelyhalukas, riistavietäinen sekä ui ja noutaa miellellään.

Vapaaehtoisen terveystarkastuksen käyttämisessä rodun terveydentilan selvittämiseksi tulee kuitenkin muistaa, että luotettavampi kokonaiskäsitys rodun terveydentilasta ja yleisimmistä kuolinsyistä saataisiin todennäköisesti eläinlääkärien kootuista tilastoista tai vakuutusyhtiöiden rotukohtaisista yhteenvedoista. Terveystarkastuksen tiedot perustuvat paljon omistajien omiin näkemyksiin, tuntemuksiin ja muistikuviiin ja terveystarkastukseen vastanneiden joukko voi olla hyvinkin rajattua tai valikoitunutta. Kaikista sairauksista ei välttämättä tule tietoa esiin terveystarkastuksen kautta.

Jalostukseen käytetään vain rodunomaisia, terveitä koiria. Kliinisesti tervettä koira, joka periyttää jotakin sairautta, ei tule käyttää jalostukseen. Sairauden ollessa vakava, voidaan myös lähisukulaisia sulkea pois jalostuksesta. Näitä perussääntöjä tulisi jokaisen kasvattajan itse osata vastuullisesti noudattaa, myös ilman sairauksien vastustusohjelmaa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Yksittäisellä koiralla voi olla monta jälkeläistä ilman, että sillä on suurta vaikutusta rodun muotoutumiseen. Vaikutukset rotuun syntyvät, jos jälkeläisillä puolestaan on suuri määrä jälkeläisiä. Koiralla, joka periyttää hyviä ominaisuuksia jälkeläisilleen - vaikka pentuja olisikin vain muutamia - on paljon jälkeläisiä, joita tullaan käyttämään jalostukseen. Koiralla, joka periyttää vähemmän hyviä ominaisuuksia, on vain muutama, tai ei laisinkaan, jälkeläisiä, joita tullaan käyttämään jalostukseen. Näin ollen vaikutus rotuun nähdään vasta toisessa sukupolvessa.

Paritusyhdistelmien toistoa tulee välttää, koska se on rodunjalostuksellisesti hyvin lyhytnäköistä ja pienentää käytettävissä olevan geenipohjan monimuotoisuutta, eikä se vie rodunjalostusta eteenpäin.

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Viiriäiskoira säilyy terveenä, monipuolisena ja hyväluonteisena metsästyskoirana. Rodunomaisten käyttöominaisuuksien arvostuksen lisääminen tuo uusia harrastajia rotuun. Käyttöominaisuuksien pitäminen jalostusvalinnoissa ensimmäisellä sijalla on tärkeää, muut ominaisuudet kuten esim. väri tai ulkomuoto ovat toissijaisia.

Viiriäiskoiran tulisi myös olla luonteeltaan seura- ja perhekoiraksi soveltuva.

Viiriäiskoiran rekisteröinnit lisääntyvät Suomessa, sekä kasvavan tuonnin että lisääntyvän syntyvien pentueiden määrän seurauksena. Tärkeätä on, että tarkkaillaan rodun kehittymistä esille tulevien sairauksien, käyttöominaisuuksien ja ulkomuodon huomioon ottamiseksi pitkäjänteisessä kasvatustyössä. Kasvattajat haluavat sijoittaa koirat harkiten rodulle sopiviin, metsästystä harrastaviin ja rodun haastavan tilanteen ymmärtäviin koteihin.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rotujärjestön tavoitteena on jalostuspohjan pitäminen mahdollisimman laajana. Esim. siitosmatadorien käyttöä pyritään välttämään tulevaisuudessa. Tämä on erityisen tärkeää pienissä populaatioissa. Suositeltavaa on, että jokaisella koiralla on maksimissaan 14 jälkeläistä, tai kaksi pentuetta. Samoja yhdistelmiä ei tule uusia.

6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Viiriäiskoira anotaan lisättäväksi PEVISAan seuraavilla vaatimuksilla:

Lonkkaniveldysplasian raja-arvo on C ja lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain A tai B tuloksen saaneen koiran kanssa.

Kyynärniveldysplasian raja-arvo on 0. Koiran pitää tutkimushetkellä olla vähintään 18 kk ikäinen.

Silmäpeilattu kerran ennen ensimmäistä paritusta, PRA-vapaa Välttääksemme PRA:n leviämistä rodussa, tulee jalostuskoirat silmäpeilata kerran ennen jalostusta. Kuvaus voidaan suorittaa aikaisintaan 18 kuukauden iässä. Lausunto on ikuisesti voimassa.

Uusintayhdistelmän käyttämistä jalostuksessa ei hyväksytä.

Koska kyseessä on todella pieni populaatio, ei ole tarkoituksenmukaista karsia jalostuskoiria liian tiukoilla kriteereillä. Ihannetilanne olisi, että jalostukseen käytettävien urosten ja narttujen lukumäärä olisi sama.

Rotuyhdistys teettää terveystarkastuksia tasaisin väliajoin. Viiriäiskoiran omia metsästyskokeita järjestetään. Rotuyhdistys on aktiivinen ja tiedottaa jäsenilleen rodusta, sen nykytilasta ja tulevaisuudennäkymistä. Pennunostajia kannustetaan mukaan kerhon toimintaan. Rotuyhdistys kertoo lehdistön, internetin ja tapahtumien avulla rodusta ja sen käytöstä. Rotuyhdistys palkitsee vuosittain Vuoden viiriäiskoiran ja Vuoden nuoren koiran.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Vahvuudet

Keskikokoinen, sosiaalinen, monipuolinen metsästyskoira.

Hyvä yhteistyö ulkomaisten kasvattajien sekä rotujärjestöjen kanssa, Saksassa ja Ruotsissa populaatiot huomattavan paljon suuremmat.

Terve viiriäiskoirapopulaatio.

Heikkoudet

Pieni populaatio kotimaassa, vähän kasvattajia, kapea jalostuspohja, PEVISAn puuttuminen, välinpitämättömyys pienen populaation jalostusvalinnoissa. Rotujärjestön toiminta aktiivista Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla, vaikea tavoittaa jäseniä muualla Suomessa.

Mahdollisuudet

Viiriäiskoiran omat metsästyskokeet. Koetuloksien hyödyntäminen jalostuspäätöksissä ja pennunhankinnassa. Rodun monipuolisuuden säilyttäminen.

Vuonna 2009 perustettu rotuyhdistys, joka toimii aktiivisesti. Yhdistys on käynnistänyt monia hankkeita; koulutuksen järjestäminen, jalostustavoiteohjelman laatiminen sekä rodun omien metsästyskoesääntöjen hyväksyttäminen Suomessa.

Määrätietoisien jalostustyön avulla rakennetaan ja ylläpidetään terve viiriäiskoirapopulaatio Suomessa. Rodun suosio kasvussa.

Uhat

Rodun siirtyminen pelkästään näyttely- tai seurakoiraksi. Koirat otetaan kotilemmikeiksi söpön ulkomuotonsa vuoksi, vaikka ne eivät luonteeltaan välttämättä sellaiseksi sovi.

Terveysongelmien lisääntyminen.

Suurin uhka on geenipohjan kaventuminen entisestään. Yleisesti vallitseva liiallinen kilpailuhenki, kunnianhimoisuus ja menestymisen pakko tai liiallinen kysyntä saattaa johtaa yksisilmäisiin jalostusvalintoihin rodunomaisuuden ja terveyden kustannuksella.

Tuontikoirat ja siitosurokset haetaan samoista sukulinjoista.

Jalostusmatadorien käyttö.

Ongelmien ennaltaehkäisemiseksi laaditaan jalostuksen tavoiteohjelma, sekä pyritään saamaan rotu mukaan PEVISAn.

Järjestötoiminnan pitäminen aktiivisena ja uusien jäsenien hankkiminen esim. kasvattajien kautta sekä tiedon levittäminen ongelmien ennaltaehkäisemiseksi.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Koska kyse on todella pienestä populaatiosta, ei ole tarkoituksenmukaista karsia jalostuskoiria liian tiukoilla terveydellisillä kriteereillä. Kerhon jalostusohjelman pääpaino on metsästyskäyttöominaisuuksissa. Metsästyskokeet ovat tärkein arviointitapa ja siitosvalinnan peruste. Tärkeät tavoitteet ovat jalostuspohjan laajentaminen tuomalla pentuja myös ulkomailta. Siinä kerho on aktiivisesti mukana tukemssa ostajia. Jalostustoimikunta pyrkii suosittelemaan koiria joilla on metsästyskoetuloksia ja hyvä terveys.

Jalostuspohjan kapenemista voidaan välttää tuomalla siitoskoiria ja pentuja ulkomailta. Välttämällä toistuvia parituksia samalla yhdistelmällä. Kehottamaan omistajia osallistumista metsästyskokeisiin että saamme kuvan siitä miten sekä yksittäiset koirat toimivat mutta myös miten kotimaan jalostus on toiminut.

Jalostustoimikunta seuraa vuosittain erityisesti koetuloksia mutta myös terveystuloksia. Voi todeta että osallistujien määrä on kasvanut mutta myös koirien määrä jotka saavat hyväksytyt tulokset. Suurin ongelma on ollut itsenäisyys ja halu hakea ja löytää riistaa ilman ohjaajan tukea. Myös huolestuttavaa on ollut että riistan tuore jälki ei ole kiinnostanut tai että ajomatka on ollut aivan liian lyhyt. Jättämällä tällaiset yksillöt pois jalostuksesta ja käyttämällä riistaviettisiä yksilöitä saamme metsästyskäyttöön parempia koiria.

7. LÄHTEET

Birchard, S.J. and Sherding R.G., 2000. Saunders Manual of Small Animal Practice. 2nd Edition. W.B Saunders Company.

Kennelliiton kotisivut: www.kennelliitto.fi

Ruotsalaisen rotujärjestön kotisivut: www.wachtelhundklubben.org

Saksalaisen rotujärjestön kotisivut: www.wachtelhund.de

Suomen Viiriäiskoirakerhon teettämä terveystarkastus, 2020.

Suomen Viiriäiskoirakerhon koetulokset 2012-2019